

ID-DIRETTORAT GHAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
 Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u l-eLearning
 It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv
L-Eżamijiet Annwali tal-Iskejjel Sekondarji 2012

Rotta

IT-TIELET SENA IL-MALTI IL-HIN: SAGHTEJN

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

L-ISTRUZZJONIJIET LILL-ISTUDENTI:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

GHALL-UŻU TAL-GHALLIEMA

L-ISKEMA TAL-MARKI

Mistoqsija	A	B	Ċ	D	E	F	Ġ	Total
Marki	10	20	4	8	8	30	20	100
Marki tal-istudent/a								

KUMMENTI

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

“Tbissem”. Din hi l-kelma-kmand li tinghata qabel tinghafas il-buttuna tal-kamera tar-ritratti. Ghal tbissima ikbar hawn min jgħidlek “Għid *Cheese!*” U hekk tagħmel. Tbexxaq xofftejk u turi snienek. U meta tara r-ritratt, tara lilek innifsek bħala persuna b’saħħitha. Aktar ma dawk is-snien jidhru f’saħħithom, aktar tidher kuntent jew kuntenta. Għaliex? (par.1)

Ir-raġuni hi li s-snien huma importanti għal diversi raġunijiet. Jekk tiehu ħsiebhom, huma jgħinuk tiehu ħsieb tiegħekinnifsek. Snien b’saħħithom u sodi jgħinuk tiekol sewwa, titkellem sewwa u, iva, tidher fl-aħjar tiegħek. (par.2)

Kif jirnexxilek tagħmel dan kollu? Meta tiehu ħsieb snienek tkun qed telimina l-*plaque*, li hija baktirja li tehel mas-snien. Wara li tiekol, il-baktirja tagħmel festa biz-zokkor li ssib mas-snien, bħal kif jagħmlu n-nemel meta jsibu xi haġa tajba. Il-baktirja tgħin biex l-aċidi jieklu l-enamel tas-snien, li maż-żmien dawn jispiċċaw imtaqqbin. Il-*plaque* tikkawża wkoll il-*gingivitis*, li hija marda fil-ħniek li ggibhom ħomor, minfuħin u juġġu ħafna. U kulhadd japprezza kemm hu importanti li żżomm il-ħniek b’saħħithom, billi dawn iżommu s-snien f’posthom. Meta l-ħniek ikunu morda, waqt l-ikel tibda tara l-passjoni u ċertament ma jkollokx aptit titbissem. (par.3)

Illum aħna verament iffortunati li nafu daqstant kif nistgħu niehdu ħsieb is-snien. Żmien ilu, meta kienu jibdew jixxjeh, u anki qabel, in-nies kienu jitilfu snienhom kmieni. Imma fortunatament dan wassal biex in-nies jibdew jirrealizzaw kemm is-snien huma importanti, tant li fl-isforz tagħhom biex iżommuhom f’saħħithom, kienu jużaw xi affarijiet li llum jidhru xi ftit jew wisq strambi jekk mhux addirittura li jdardruk. Int u taħsel snienek, b’dik it-togħma friska ta’ *toothpaste* f’ħalqek, ftakar ftit x’kienu jużaw, fost oħrajn: ġibs imfarrak trab, meraq tal-lumi, irmied (dak li jibqa’ wara li tinħaraq xi haġa), kif ukoll tabakk u għasel imħalltin flimkien. Jaqq! (par.4)

Addattament minn Il-Ġens Illum, 4 ta’ Ġunju 2011

A. FEHIM IT-TEST

(10 marki)

1. Agħti isem lil din is-silta.

(marka)

2. Liema kliem jghidulna meta nkunu se niehdu ritratt?

Il-kliem hu _____ jew _____ (2 marka)

3. Skont l-awtur, x'juru s-snien meta jkunu b'saħħithom?

_____ (marka)

4. Semmi żewġ affarijiet li bihom snien b'saħħithom u sodi jistgħu jghinuk.

Huma jghinuk: (a) _____

(b) _____ (2 marki)

5. X'inhil dik il-ħaġa li teħel mas-snien wara l-ikel u gġegħelhom jithassru?

Din hija _____ (marka)

6. Għaliex kulhadd japprezza kemm hu importanti li żżomm il-ħniek b'saħħithom?

_____ (marka)

7. Għid liema tnejn minn dawn il-metodi kienu jintużaw dari biex in-nies inadddu snienhom:

(a) jizbgħu snienhom biż-żebgħa bajda _____

(b) jaħsluhom bil-meraq tal-lumi _____

(c) jieklu ħafna bajd _____

(d) jogħrkuhom b'tabakk u għasel imħalltin flimkien _____ (2 marki)

B. GĦARFIEN IL-LINGWA

(20 marka)

GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA

1. Imla l-vojt bil-**particelli** t-tajba mil-lista mogħtija taht. (*L-ewwel waħda lesta għalik.*)

Il-kura **tas**-snien hi importanti. Il-ħasil regolari jagħmel tajjeb _____-snien. Jekk trid tgawdi snienek _____ ma tikber, qis li taħsilhom kuljum u trid iżżomm _____ moħħok li ma tridx tiekol ħafna ikel _____ helu jew pasti. Dan qiegħed ngħidulek _____ għid tiegħek. (5 marki)

sa, għall-, tas-, lis-, f', bħal

2. Imla l-vojt bil-**participju passiv** skont il-kelma fil-parentesi. (Ara l-eżempju)
 It-tfal kienu **marbutin** (rabat) u _____ (sakkar) f'kantina. Kienu _____ (werwer) li r-raġel kien se joqtolhom. Dak il-hin waslu l-pulizija.
 It-tfal hassewhom _____ (xorti) li kienu ghadhom hajjin. (3 marki)
3. Ta' liema forma huma dawn il-verbi li ġejjin? Ikteb in-numru tal-forma fl-ispazju pprovdut.
 (a) tbissem (par. 1) _____; (b) jixjieħu (par. 4) _____ (2 marki)
4. Imla l-vojt bil-**participju attiv** skont il-kelma fil-parentesi. (Ara l-eżempju)
 (a) Xhin kien **hieregħ** (haregħ) bdiet tqattar ix-xita.
 (b) Waqt li kienet _____ (mexa) rat lil Connie tiknes il-bankina.
 (ċ) Baqa' _____ (waqaf) wara l-bieb tal-uffiċċju tas-Surmast. (2 marki)
5. Ikteb kliem flok numri:
 (a) Il-hallelin kienu _____. (7)
 (b) _____ (31) ballun (2 marki)

LESSIKU / VOKABULARJU

6. Mir-raba' paragrafu sib il-kelma li tfisser: **xortina tajba**.
 Il-kelma hi: _____ (marka)
7. Agħti kelma oħra flok il-kelma **jirrealizzaw**. (par.4)
 Il-kelma hi: _____ (marka)

ANALIŻI TESTWALI

8. L-aġġettiv **strambi** (par.4) qieghed jirreferi:
 (a) għan-nies ta' dari _____; (b) għas-snien _____; (ċ) għall-affarijiet li kienu jużaw _____. (marka)
9. Il-kelma **Cheese** (par.1) hi ta' nisel: a) Semitiku _____; b) Rumanz _____; ċ) Inġliż _____. (marka)

SINTASSI

10. Għaqqad dawn iż-żewġ sentenzi f'waħda bla ma tuża l-kelma **u**.

Mar għand id-dentist. Kellu darsa tuġġhu.

 _____ (2 marki)

(2 marks)

(2 marks)

- tigi żewġ; li hemm hemm; Il-bniedem jipproponi; tizra' taħsad; jaqa' fil-każa; jbat i gismu

(2 marki)

(8 marki)

[illegible]

(ii) **Aktar Nadriet Poetiċi**

Ikteb f'madwar **10 kelmiet** il-ħsieb ta' **tnejn** minn dawn il-poeżiji li nsibu f'**Aktar Nadriet**:

Matul is-Snin tal-Hajja; Raqdet il-Belt; Iż-Żgħożija; Fjura tas-Sur; Habbata.

(a) _____

_____ (2 marki)

(b) _____

_____ (2 marki)

(iii) **Stejjer taċ-Ċarrut - Sedqa**

Kompli dawn is-sentenzi.

a. F' **Jitkellem James Grech**, James kiteb ittra lil ommu biex jgħidilha _____

_____ (2 marki)

b. Fl-istorja **Iż-żerriegħa li ma gergritx**, niltaqgħu ma' żerriegħa li, għax ma gergritx, _____

_____ (2 marki)

ċ. Fl-istorja **L-Iskuter** insibu li, waqt tigrija bl-iskuters, Ninu _____

_____ (2 marki)

d. **Catullus** kien għasfur li _____

_____ (2 marki)

e. Fl-istorja **Ġuħa u t-Tin**, Ġuħa ħa gost li n-nies tal-Emir tefgħulu t-tin għax kieku _____

_____ (2 marki)

(iv) Jinqabad bid-Drogi - Sedqa

Wieġeb dawn il-mistoqsijiet:

a) F' **Ċinzja**, x'għamlet din it-tfajla meta kellha biss tmintax-il sena?

b) F' **Monologu: L-Aħhar Waqtiet ta' Simon ir-Reggae**, min kien hajjar lil Martin jibda jiehu d-droga?

ċ) X'tip ta' hajja tgħid li kellha Helen fin-novella **Nghix bl-Imħabba tal-Bicċiet**?

(v) Stejjer għal Qabel Jidlam – O. Friggieri

(5 marki)

Aghzel **wahda** minn dawn l-istejjer u iktib madwar **30 kelma** dwarha. (Ikteb fuq karta separata.)

It-tifel tal-Bahar; Ix-Xemx fuq it-Tieqa; L-Ewwel Telefonata.

Ġ. KOMPONIMENT

(20 marka)

Aghzel **wiehed** u iktib madwar **250 kelma** fuq karta separata.

1. Kieku kelli niltaqa' ma' aljen kont(Kompli.)
2. X'l-aħjar: nghix fil-kampanja jew qrib il-bahar?
3. Djalogu bejn trakk u karozza maqbuda fit-traffiku
4. Il-kompjuter u jien
5. Ghaliex għandi nhobb lil art twelidi
6. Ikteb storja li tibda bil-kelmiet: *Ix-xemx kienet niezla*